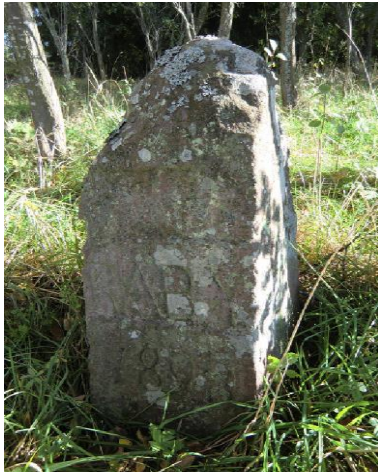

Väghållningsstenar i Upplands-Bro

Förr hade jordägarna inom socknen ansvaret för vägunderhållet. Med väghållningsstenar vid vägkanten markerade man vilken gård som ansvarade för en viss sträcka. Vägsträckans längd baserades på gårdens storlek men hänsyn togs även till vägens beskaffenhet. Vägsträckans längd och den beräknade underhållskostnaden var mycket noggrant uträknad av lantmätare och bestämdes vid skvägdelning. Den sista vägdelningen i vår trakt ägde rum under åren 1914-15. Tio år senare övertogs vägansvaret av vägförvaltningen. Många vägstenar försvann därefter.

Under 2011 gjorde jag en inventering av väghållningsstenar i Upplands-Bro kommun. Sådana stenar finns bevarade i stort sett endast längs vägen mellan Bro och Stäket. Nedan redovisas alla kända väghållningsstenar inom kommunen. I förekommande fall anges inom parentes Riksantikvarieämbetets objektnummer (samtliga foton av författaren). Under 2015 uppdaterade jag materialet med ny information.

Norrboda i Bro. Text: "RÅBY, 1898 (1828?)". Höjd 70 cm. Hitflyttad från Klövberga. (Raä Bro 221:1).

Enköpingsvägen vid f d sockengränsen mellan Bro och Näs, mitt emot Aspviks koloniområde. Text: "RASTBO(?), 1803, EBQ". Höjd 105 cm. Stenen avser troligen Raskeboda. EBQ avser troligen brukaren Eric Johansson Bergqvist i Raskeboda, död 1805. (Anmälades till fornminnesregistret av undertecknad och fick beteckningen Raä Bro 370).

Gamla landsvägen vid Aspvik. Text: "ÖRÅKER, 1/2:M, 290 3/4 F". Fulllängd 143 cm. Uppgifterna på stenen bekräftas av 1864 års vägdelningslängd så stenen är antagligen rest då. Står på ursprunglig plats. Har delvis legat nermyllad, men avses resas av kommunen. (Raä Kungsängen 179:2).

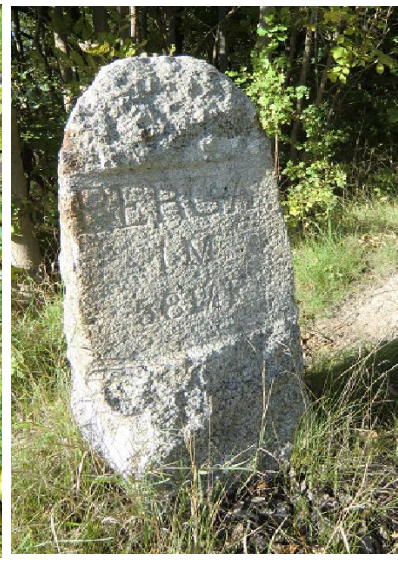
Gamla

Aspviksbacken (Kvarnåbacken).
Text: "GRANHAMMAR 89 (B9?)".
Höjd 85 cm. Stenen kan utifrån
tillgängliga vägdelningslängder inte
knytas till platsen. (Raä Kungsängen
116:1).

Gamla

Aspviksbacken (Kvarnåbacken).
Text: "ÅHLSTA". Längd ca 140
cm. Stenen kan utifrån tillgängliga
vägdelningslängder inte knyts till
platsen. (Raä Kungsängen 115:1).

Gripens backe, vid Urfjäll. Text:
"BERGA, 1 M, 581 1/4 F". Höjd 90
cm. Uppgifterna på stenen bekräftas
av 1864 års vägdelningslängd så
stenen är antagligen rest då. Står
troligen nära ursprunglig plats.
Överdelen har varit försett med ett
järnband runt om. Raä Kungsängen
112:1).

Tibble gård. Text: "ASKER, 1 M,
970 F". Höjd 100 cm. Uppgifterna på
stenen bekräftas av 1864 års
vägdelningslängd så stenen är
antagligen rest då. Den stod
ursprungligen vid sockenvägen på
Lennartsnäshalvön, enligt uppgift vid
vägskälet Lennartsnäs-Öråker. (Raä
Kungsängen 90:1).

Kyrkvägen nära Kungsängens
kyrka. Text: "1774" samt en
kryptisk inskription. Höjd 35 cm.
Ska tidigare ha stått något längre
upp i backen. (Raä Kungsängen
109:1).

Kungsängens kyrkogård. Text:
"1774" samt en kryptisk inskription:
ett kryss (bomärke?) samt "A:C" (?).
Höjd 65 cm. Påträffades i början av
2000-talet vid gamla landsvägen
150 m härifrån. (Raä Kungsängen
204).

Ekhammars gård. Text: "BRUNNA". Höjd 60 cm. Hitflyttad från okänd plats. (Raä Kungsängen 95:1).

Ekhammars gård. Text: "ASPVİK, 3 M, 1742 F". Höjd 80 cm. Uppgifterna på stenen bekräftas av 1864 års vägdelningslängd så stenen är antagligen rest då. Den stod ursprungligen vid häradsvägen vid Ekhammars gård, förmodligen på nuvarande plats. (Raä Kungsängen 95:2).

Nära Dalkarlsbackens f d restaurang. Text: "EKHR" (Ekhammar) samt en pil. Längd 145 cm. (Anmäld till fornminnesregistret av undertecknad och fick beteckningen Raä Kungsängen 231).

Tuna, Lennartsnäshalvön. Text: "TVNA, JJS, ANO 1774". Höjd 50 cm. JJS kan avse bonden Jonas Jonasson i Tuna, född 1744. (Raä Kungsängen 147:1).

Noter:

M avser Mantal och siffran före är gårdens mantalsstorlek.

F avser Fot (1 fot = ca 30 cm) och anger den väglängd som gården hade underhållsansvar för.

Kända vägdelningar i Bro härad:

1774

1863-64

1870

1896-97

1914-15